

ski dijalekti) adstratima osobito počevši od križarskih ratova naovamo. Studiranjem dokumenata pisanih u Dalmaciji kolonijalnim mletačkim pronaći će se još neki podatak koji bi nam pomogao da saznamo nešto više o starijim fazama dalmatskih dijalekata koji su u 13. i kasnijim stoljećima ponegdje još postojali.

Objavljivanje ove zbirke s glosarom uvelike olakšava posao dalmatista, jer je tek sada sasvim jasno koje se crte imaju smatrati mletačkima (a mletački dijalekat 13. i 14. stoljeća podosta se razlikuje od njegovih kasnijih faza koje su nam bolje poznate). Samo ono što se u dokumentima, pisanim mletački u raznim dalmatinskim kancelarijama, ne slaže s normom prijestolnice izravni je refleks hrvatskog odnosno dalmatskog adstrata ili je rezultat sukoba dvaju odnosno tri-

ju jezičnih tipova u kontaktu. Pri tome treba, naravno, voditi računa i o retardaciji: neke glavne crte i neke gramatičke kategorije izumiru u dalmatinskom kolonijalnom mletačkom par decenija kasnije nego u samoj Veneciji, pri čemu dalmatski partner u simbiozi najčešće djeluje kao kočnica. Neka se usporede, npr., upotreba *passata remonta* u Mlecima i u Dubrovniku, ili sudbina grupa *muta + I* (npr. refleksi latinskih riječi kao *plus, clamare* itd.).

Stamparske pogreške su vrlo rijetke. Primijetio sam samo: na str. LXVIII ne slažu se poneki navedeni oblici kondicionala s prvim licem; na str. LXXI ispr. *ossioni u ossitoni*, a na str. LXXIII *particlarare u particolare*.

Žarko Muljačić

STUDIA ROMANICA ET ANGLICA ZAGRABIENSIA

13–24, 1952–1968

Ovaj časopis koji je počeo izlaziti 1956. godine pod uredništvom profesora Filozofskog fakulteta u Zagrebu dra M. Deanovića i dra P. Guberine kao stručni časopis suradnika talijanske i francuske katedre na tom fakultetu (prvi je naslov bio »Studia romanica«, od 3. broja »Studia romanica zagrabiensia«), a od borja 5. i engleske katedre (od br. 5. nosi naslov »Studia romanica et anglica zagrabiensia«), nastavlja redovitim izlaženjem. Brojevi 1–12 ovog časopisa bili su sumarno prikazani u »Filologiji« 5 (1963) od M. Majetića, a ovdje nastavljamo s prikazom radova objavljenih u idućim svescima.

Br. 13–14, Zagreb, iulius-december 1962.

J. Torbarina. »The meeting of Bošković with dr. Johnson«. Autor opisuje i analizira *Life of Samuel Johnson* Jamesa Boswella gdje se na dva mjesta spominje sastanak što ga je S. Johnson imao s Ruderom Boškovićem u Engleskoj. Autor naglašuje kako se u Engleskoj malo držalo do tog sastanka i do Rudera Boškovića uopće, i da mu se tek u zadnje vrijeme daje prvo mjesto u atomistici uopće.

S. Bičanić. »Writting for Magazines, a Study Based on the Novel of the Cornhill Magazine (1860–1880)«. Autor pokazuje utjecaj što su ga novele objavljene u tom časopisu imale na razvoj novelistike.

G. Arneri. »Les travestissements de Saint Antoine«. Autor uspoređuje i analizira *La Tentation de Saint Antoine* od G. Flauberta i epizodu Cicre u *Uliksu* J. Joycea.

I. Vidan. »Perspective od Nostromo«. Analiza djela *Nostromo* J. Conrada.

A. Polanšćak. »Nathalie Sarraute et le roman nouveau (suite)«. Autor nastavlja prikaz djela N. Sarraute.

J. Jernej. »Verso una nuova classificazione degli elementi della proposizione«. Bazirajući se uglavnom na rečenici talijanskog jezika, autor analizira rečenicu na 11 dijelova.

A. Kovačec. »Notes sur des formes de cas en istroroumain«. Autor studira ostatke fiktivne deklinacije u istroroumjskom.

D. Cernacca. »Un tipo di costruzione assoluta dell'italiano moderno«. Autor studira proširenost u talijanskom knji-

ževnom jeziku konstrukcije tipa »ci guardavano passare volgendo la testa, l'occhio torvo, poi ritornavano...« (Angioletti) koju nalazi i u francuskom jeziku i misli da je u talijanski prodrla iz francuskoga. Bit će prije utjecaj latinskog jezika i njegovog ablativa apsolutnog bez participia.

L. Spalatin, »Finite Verb Forms without a Subject«. Autor studira slučajeve kada u engleskom jeziku može biti ispušten subjekt uz finitni glagol.

M. Beker, »The Ambivalence of George Orwell: a Note«. Studija o odnosima između G. Orwella i R. Kiplinga.

M. Machiedo, »Ancora sulla fortuna di Giacomo Leopardi in Jugoslavia«. Analiza i bibliografija prijevoda pjesama G. Leopardija u Jugoslaviji (1849-1961).

J. Tomić, »Théophile Gautier a-t-il habité l'Hôtel de Lazun?« Autor dokazuje da Gautier nije dulje boravio u Hôtel de Lazun. On je tu dolazio samo kao član i osnivač serkla »Club des Hachichins« ili na kraće vrijeme.

D. Riffer-Maček, »The Rendering of the Geographical Names of Great Britain in 19th Century Croatian Newspapers«. Autorica u novinama *Kraljski Dalmatin. Narodne novine* i *Danica* studira neke naše toponime u Engleskoj u 19. stoljeću npr. *Velika Britanija, Engleska, Škotska, wades, vels, Irska* itd.

Br. 15-16, Zagreb, julius-december 1963.

A. Kovačec, »Notes de lexicologie istroroumaine, sur la disparition des mots anciens et leur remplacement par des mots croates«. Autor istražuje sociološke i lingvističke uzroke nestanka istrorunjskih riječi u istrorunjskom govoru i njihovo zamjenjivanje hrvatskim leksičkim materijalom.

V. Vinja, »La fortune du lat. CLUPEA, champs morpho-sémantiques d'un nom adriatique de Falose«. Hrvatski se ova riba zove: 1. kobla, kubla, 2. čepa, cipa, cepa, čepka, čepica, cjepka, 3. glavača, glavun, gaun, batoglavun, batoglavac, 4. kulfača, čefla, čifla.

D. Cernacca, »L'inversione del soggetto nella frase dei Promessi sposi«. Autor studira osnovni oblik jednostavne rečenice (subjekt, glagol, dopuna) u Manzo-

nijevu romanu *I Promessi sposi*, i naročito se zaustavlja na stilističkom proučavanju inverzije subjekta u Manzonijevoj rečenici.

P. Tekavčić, »Un problema della fonematica italiana: la variazione s/ts«. Autor se bavi funkcioniranjem konzonantske varijacije s/ts prema fonemu ts u talijanskim dijalektima.

A. Polanšćak, »Effort et style«. Autor proučava odnos stila prema naporu koji je potreban da bi se dobilo dobro književno djelo.

F. Čale, »Ancora su uno stilemma in funzione umoristica«. Autor se vraća na svoje proučavanje humorističke funkcije inverzije subjekta u talijanskom jeziku (cf. *Studia romanica et anglica zagrabienensia*, nro 6, 1958).

G. Arneri, »Diderot et le génie de dédoublement, à propos des rêves et des métamorphoses«.

M. Zorić, »Due note su Ugo Foscolo e la Dalmazia«. Autor analizira note što ih je Fr. Carrara prikupio o splitskom boravku Uga Foscologa i reminiscencije o Dalmaciji u njegovim djelima.

H. Mandić-Pachl, »La musique - compagne de route de Romain Rolland«.

M. Zorić, »Lettere di Francesco dall'Ongaro, Antonio Gazzoletti e Cesare Betteloni inviate a Francesco Carrara«. Autor objavljuje i analizira pisma što su ih dall'Ongaro, Gazzolletti i Betteloni pisali Fr. Carrari između 1839. do 1841.

A. Polanšćak, »Jean Cocteau est mort en automne«, uspomene.

Br. 17-18, julius - december 1964.

R. Filipović, »Shakespeare in Croatia, An Annotated Bibliography«.

U prvoj studiji autor prikazuje historijat poznavanja Šekspira i Šekspirovih djela u Hrvatskoj u toku 18. 19. i 20. stoljeća. U drugom prilogu, daje bibliografiju svega što se odnosi na Šekspira u Hrvatskoj, prijevode (u rukopisu i objavljene), članke i knjige u kojima se piše o Šekspiru, te drame koje su se davale u kazalištima.

J. Torbarina, »The Setting of Shakespeare's Plays«. Autor ubicira *Illyriju* iz Šekspirove drame *Twelfth Night*: sve

upućuje na to da se radi o Dubrovniku. Autor analizira i druge dokumente iz kojih se može vidjeti da je Šekspir mislio na Dubrovnik.

M. Engelsfeld, »Translator's Correlative or the Pitfalls of „Poetical” Rendering«. Autor studira elemente dobrog prijevoda: potrebno je ne samo prevoditi riječi nego treba paziti i na formalne elemente, metriku, pa i na muziku originalnog teksta.

Br. 19-20, julius – december 1965.

Čitav broj je posvećen proslavi 700-godišnjici rođenja Dantea.

J. Torbarina, »Dante in Old Croatia Poetry«. Autor studira djela Držića, Zlatarića, Zoranića, Vetranovića i u njima nalazi refleksije Danteove poezije. Spominje i utjecaje što ih je Dante izvršio na Kavanjina.

M. Deanović, »L'Ugolino in una versione istriota di Rovigno«. Nakon kratkog uvoda u kojem opisuje historijat poznavanja Dantea u Istri od najstarijih vremena do 19. stoljeća, autor objavljuje prijevod Danteova *Ugolina* što ga je na rovinjski dijalekt preveo Girolamo Curto (1854-1918) u jednoj rukopisnoj gramatici rovinjskog dijalekta godine 1872.

M. Zorić, »Versi ispirati a Dante e altre reminiscenze dantesche nelle letterature croata e serba (appunti)«. Autor traži elemente utjecaja Dantea na slijedeće pisce: Međo Pucić (1821-1882), Franjo Ciraki (1847-1912), August Šenoa (1838-1881), Antun Gustav Matoš (1873-1914), Fran Galović (1887-1914), Vladimir Nazor (1876-1949), Nikola Polić (1890-1960), Božidar Kovačević (1902), Olinko Delorko (1910), August Cesarec (1893-1941), Krsto Špoljar (1930).

F. Čale, »Dante nelle opere di Ivo Vojnović«.

M. Zorić, »Echi della *Divina Commedia* nell'opera di Ante Tresić Pavičić«.

J. Jernej, »Osservazioni sul predicativo libero e struttura interna della frase in Dante«.

D. Cernecca, »Struttura della frase e inversione del soggetto nella prosa della *Vita Nuova*«.

M. Deanović, »Dante interpretato da Mattia Flacio Illirico (Vlačić)«. Godine 1556. pojavila se Vlačićeva knjiga *Catalogus testium veritatis* u kojoj autor citi-

ra i Dantea dokazujući da je i Dante bio antipapist. Citira Danteovu *Monarchiu*, dijelove *Raja* i *Čistilišta*.

J. Jernej, »Intorno alla prima versione serbocroata della *Vita nuova*«. Analiza prijevoda objavljenog 1965. u Zagrebu, u izdanju Zore (prevodilac Đ. Ivanković).

M. Zorić, »Un „canto” per il sesto centenario di Dante in nome della Slavia«. Ovu pjesmu u ime *Slavije* napisao je u slavu 600-godišnjice Danteova rođenja 1865. godine L. Fischert, profesor u Trstu.

M. Deanović, »La *Divina commedia* in un campo di concertamento nel 1942«. Jedan primjerak Danteove *Commedie* imao je autor u koncentracionom logoru i čitao ga drugovima i tako je Dante u 20. stoljeću poslužio kao utjeha zatvorenika.

Svezak završava s prikazom svih proslava Danteove godišnjice u Jugoslaviji (Mate Zorić).

Br. 21-22, julius – december 1966.

V. Vinja, »Les noms des Ménides-essai d'étymologie globale«. Autor studira refleksije koje su dali aloglotemi *maena*, *menula*, *smaris*, *gerres*, *tragulus* i neke interferencije raznih oblika i semantema u označavanju *menida* na jugoslavenskoj obali. Glavni su oblici: *menula*, *minjula*, *mendula*, *samac*, *samar*, *somar*, *šumar*, *gera*, *gerica*, *graljica*, *mašaj*, *mašljun*, *mastor*, *trag*, *tragalj*, *traganj*, etc. Uz članak dolazi registar citiranih oblika. P. Tekavčić, »Un tentativo di classificazione strutturale del verbi „irregolari” nell'istororomanzo di Dignano«.

A. Kovačec, »Quelques influences croates dans la morphosyntaxe istroroumaine«. Utjecaj hrvatskoga jezika na istrorumunjski, naročito u području morfologije i sintakse.

J. Jernej, »I complementi nominali della frase«. Autor studira sve vrste nominalnih dopuna, atributa i apozicija.

D. Cernecca, »Una caratteristica contaminazione di costrutti sintattici«. Autor studira sintagmu »e che« kao u slučaju »Lecco, la principale di quelle terre, e che dà nome al territorio, giace...« u Manzoničevim djelima i analizira stilističku vrijednost te konstrukcije.

R. Filipović, »The English Element in the Main European Languages, Research in Progress«. Autor je odlučio studirati

engleske elemente u evropskim jezicimaavatskosrpskog jezika i predlaže metode i članak je upravo programski nacrt za mišljene studije. za obradu (uglavnom strukturalne lingvističke metode).

V. Ivir, »Adjective Corgdination in English«.

D. Riffer-Maček, »The Graphemic Inventory of a Middle English Manuscript«.

L. Spalatin, »Phonetic Realization of the Verb-Form „is” in Educated English Usage«.

D. Kalodera, »On the Use of the Verb Need«.

Z. Bujas, »Croatian Equivalents of Collocations (A Mechanical Translation Approach)«.

J. Torbarina, »Arturo Cronia on Dante in Croatian and Serbian Litterature«. Autor prigovara Arturu Croniji da je u svom djelu *La fortuna di Dante nella letteratura serbo-croata* (Padova, 1965) sedam nadenih paralela iz starije hrvatske literature pripisao sebi, dok se u stvari one nalaze već u autorovu djelu *Italian Influence on the Poets of the Ragusan Republic* (London, 1931). Autor kritizira Cronjinu knjigu i s drugih aspekata.

A. Polanšćak, »Balzac aux deux mille faces«. Autor prilazi Balzacu sa stajališta kritičara koji prikazuje njegovu sposobnost prikazivanja osoba i njegov karakter.

F. Čale, »Stefano Sciuigliaga in Garmogliesi difensore del Goldoni«. Autor obraduje utjecaj što ga je na reformu Goldonijeva teatra odigrao njegov znanac i prijatelj Dubrovčanin Stijepo Šuljaga Grmoljez.

I. Vidan, »The Princess *Casamassima* Between Balzac and Conrad«.

M. Beker, »The Theme of Plain Honesty in English Literature, from the Renaissance to Jane Austin«.

V. Sepčić, »Notes on the Structure of „Women in Love”«.

S. Bašić, »Edgar Allan Poe in Croatian and Serbian Litterature«.

M. Zorić, »Dieci lettere inedite di Pietro Metastasio«. Pisma se čuvaju u Splitu. Prepisao ih je Fr. Carrara a bila su upućena Stelliju Mastraca.

Br. 23, iulius 1967.

R. Filipović, »Contrastive Analysis of Serbo-Croatian and English«. Autor razraduje probleme koje treba riješiti u kontrastivnom proučavanju engleskog i hr-

L. Spalatin, »Contrastive Methods«.

Z. Bujas, »Concordancing As a Method in Contrastive Analysis«. Autor upotrebljava elektronske strojeve za proučavanje kontrastivnih odnosa između hrvatsko-srpskog i engleskog jezika.

V. Ivir, »„Very” As a Criteriom of Structure«. Autor proučava sve slučajeve kada se upotrebljava prilog very.

D. Kalodera, »Register Variation With Regard to the Use of Auxiliary *Shall*«.

J. Jernej, »Tassemi e sintagmi«. Taksemi su bitni dijelovi rečenice nosioci logičko-sintaktičkih funkcija. Prave su sintagme kombinacije korelativnih znakova.

P. Tekavčić, Sulla motivazione nella formazione delle parole«. Autor studira i razraduje semantičku stranu monema (fonosema) u talijanskom jeziku. Historijski i strukturalni plan nije trebalo mišljati jer u psihotehnici jezika imaju funkciju samo oni elementi koji »nešto kažu«, tj. koji su distingvibilni kao semantemi. Sve što nije djeljivo mora se uzeti kao osnovni monem (fonosem).

F. Čale, »Il discorso indiretto scenico nei *Mémoires* di Carlo Goldoni«. Autor studira funkciju posebne vrsti indirektnog govora u tom djelu.

V. Vinja, »Notes étymologiques dalmates en marge au REW³, 3ème série«. Autor je u tri navrata objavio svoje prinose za REW³: u *Revue de linguistique romane* 21, 1957, *Studia romanica et anglica zagradiensia* 7, 1959 i sada ovdje. Dobro je učinio što je na kraju članka dao registar svih riječi koje je objavio u svoja tri prinosa.

D. Cernecca, »Analisi fonematica del dialetto di Valle d'Istria«.

P. Tekavčić, »Il non-accordo tra il predicato composto con „essere” ed il soggetto invertito nei dialetti istroromanzi«.

A. Kovačec, »Certaines modifications grammaticales et sémantiques des „quantitatifs” et „qualitatifs” istroromains dues à l'influence crotex«.

Br. 24, december 1957.

J. Torbarina, »A Croat Forerunner of Shakespeare, in Commemoration of the 400th Anniversary of the Death of Marin Držić (1508-1567)«. U djelima velikog hrvatskog dramaturga 16. stoljeća autor

nalazi sličnosti u sadržaju i stilu s djelima najvećeg dramaturga svih vremena.

A. Polanščak, »Le Mal de Baudelaire«.

P. Matvejević, »La poésie de circonstance et son „engagement“ (vus plus particulièrement à travers la poétique et la critique française), I considérations historiques«.

G. Vidan, »„Jacques le Fataliste“ entre les jeux de l'amour et du hasard«. Analiza tog Diderotova djela.

J. Tomić, »Tin Ujević et la littérature française«.

V. Sepčić, »A Link Between D. H. Lawrence's The Trespasser and The Rainbow«.

M. Mužina, »T. S. Eliot's Convictions Concerning the Use of Ideas in Literature«.

M. Zorić, »Ancora su una poesia attribuita al Metastasio«. Autor objavljuje

pjesmu »Canzone per la liberazione d'Olmütz« prema jednom šibenškom rukopisu.

I. Vidan, »Thirteen Letters of André Gide to Joseph Conrad«.

M. Zorić, »Carteggio Tommaseo-Popović, I (1840-41«. Autor objavljuje i neka pisma koja su izmijenili Spiridon Popović i Tommaseo.

H. Mandić-Pachl, »Romain Rolland en Yougoslavie«. Autor studira historijat poznavanja Romain Rollanda u Jugoslaviji (od 1912) i daje bibliografski prikaz materijala.

U svakom broju ovog časopisa donose se recenzije i nekrolozi o piscima, književnicima i lingvistima. Uz to se u nekim brojevima donosi i književna važnijih događaja na polju lingvistike i u kulturnom životu.

Valentin Putanec

BOLLETTINO DELL' ATLANTE LINGUISTICO MEDITERRANEO 8-9, 1966-1967.

Casa editrice Leo S. Olschi, Firenze 1968, str. 287.

Novi broj ovog časopisa donosi radnje koje su bile čitane na II međunarodnom kongresu za *Lingvistički atlas Mediterana*. Kongres je održan od 11. do 14. travnja 1966. u Veneciji. Osim predsjednikā *Lingvističkog atlasa Mediterana* (C. Battisti i M. Deanović) kongresu su prisustvovali mnogi lingvisti iz više zemalja. Na kongresu su surađivali i predstavnici najnovijeg lingvističkog smjera, strukturalisti. Prva je radnja u časopisu komunikacija A. Martineta pod naslovom *Afinités linguistiques en Méditerranée* (Lingvistički afiniteti na Mediteranu). Pisac ponajprije tumači u čemu je bit lingvističkog afiniteta prema pojmu jezici u kontaktu. Naglašava da se afinitet odvija na planu fonologije i gramatike, ne u leksiku. Kontakti u jeziku pojavljuju se na drugom planu. Do pojma o afinitetu došlo je tek onda kad se konstatiralo da među jezicima genetički neovisnima (ili ako su srodni da se radi o tako dalekom srodstvu pa se to može mimoići), postoje i crte za koje se dugo vjerovalo da se ne posuđuju jer ne predstavljaju predmete koji se mogu prenositi i tako prenijeti i riječ kojom su

označeni. Ali, dakako, ako smo konstatirali da se analogija među genetički nesrodnim jezicima može protegauti izvan leksika, krivo bismo mislili da činjenice, koje proizlaze iz proučavanja vokabulara, ne čine sastavni dio crta koje omogućuju da ustanovimo da afiniteti među dva jezika postoje. Uz članak A. Martineta veže se članak P. Ivića (Novi Sad) *O fonološkom afinitetu jezika i dijalekata na sjevernim obalama Mediterana*. Pisac obuhvaća komparaciju balkanskih slavenskih jezika (južnoslavenski jezici), triju romanskih jezika (rumunjski s macedorununjskim, meglenorununjskim i istrorununjskim, zatim istroromanske govore i neke talijanske govore mletačkog tipa), grčki, albanski i turski. Autor se uglavnom zaustavlja na promatranju fonoloških afiniteta. Na kraju članka uspoređuje sličnosti između rovinjskog romanskog govora i hrvatskih istarskih dijalekata (diftongacija, eliminacija protoničnog o, dj > j, čakavizam, -m -n). Zaključci: fonološke izglose na proučavanom terenu nezavisne su o jezičnim granicama. Balkan fonološki nije jedinstven a ipak se ponaša kao »kontinuirani lingvistički pej-